14 Μαρτίου 2015

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ (Ι)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες / Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός

Έρευνα: **πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Αθανασίου**

Εισαγωγικά

Η εργασία μας αυτή αντικειμενικό σκοπό έχει να καταγράψει και να παρουσιάσει τις εκκλησίες και τις Μονές που είναι αφιερωμένες στην Παναγία και βρίσκονται στις περιοχές που εκτείνονται και από τις δυο πλευρές της Εγνατίας οδού. Στο πρώτο μέρος καταγράφονται τα μοναστήρια και οι ναοί της περιοχής της Ηπείρου, Νότιας Αλβανίας και Δυτικής Μακεδονίας.

Η Ιστορία της Εγνατίας οδού.

Με την επέκταση του ρωμαϊκού κράτους προς Ανατολάς και με την ίδρυση της επαρχίας της Μακεδο-νίας το 148 με 146 πΧ, επιτακτική ήταν η ανάγκη για τη Ρώμη να μπο-ρεί να προωθεί γρήγορα στρατεύματα της προς τα νέα εδάφη. Ετσι η δημιουργία ενός δρόμου, που θα ε-πέτρεπε τη γρήγορη προέλαση των ρωμαϊκών λεγεώνων προς τη Μακε-δονία, μόλις αυτές θα αποβιβάζο-νταν από το Brindisi (Βρεντέσιον) στις απέναντι ακτές της Αδριατικής, ήταν επιβλημένη.Στη γνώση της κατασκευής τέτοι-ων έργων οι Ρωμαίοι όφειλαν πολλά στους Ετρούσκους, ενώ γρήγορα και οι ίδιοι απόκτησαν μεγάλη σχετική ε-μπειρία. Την ιταλική χερσόνησο, ήδη από τον 4ο αι. πΧ, διέσχιζαν μεγά-λες οδικές αρτηρίες, που είχαν ως α-φετηρία τους τη Ρώμη, με πρώτη ανάμεσά τους την περίφημη Via Appia, γνωστή και ως βασίλισσα των δρό-μων (Regina Viarum).

Τον 2ο αιώνα π.Χ., μετά την οριστική κατάληψη της Ελλάδας από τους Ρωμαίους, πάνω στα ίχνη ενός αρχαίου προ-ρωμαϊκού δρόμου, που εκτείνονταν από τις

Αδριατικές ακτές ως το Αιγαίο, ξεκίνησε η κατασκευή ενός από τους σημαντικότερους δρόμους, που κατέληγαν στην πρωτεύουσα Ρώμη: της VIA EGNATIA. Ο νέος δρόμος διέσχιζε την Ελλάδα από τα Αδριατικά παράλια μέχρι τον Έβρο ποταμό και συνιστά την «πέραν της Αδριατικής» συνέχιση της Αππίας οδού από τη Γναθία της νοτίου Ιταλίας στην απέναντι πλευρά της Αδριατικής, στην αρχαία Επίδαμνο, την αποικία των Κερκυραίων, το σημερινό Δυρράχιο της Αλβανίας. Η Εγνατία οδός διέσχιζε τη Βαλκανική χερσόνησο από την Αδριατική ως τα Κύψελα του Έβρου ξεκινώντας από το Δυρράχιο και περνώντας διαδοχικά από τη Λυχνιδό (Οχρίδα), Ηράκλεια, Βεύη, Πέλλα, Θεσσαλονίκη, Αμφίπολη, Φιλίππους, Τόπειρο, Μαξιμιανούπολη και Τραιανούπολη, συνδέοντας τη νότια Ιταλία και τη δυτική Μεσόγειο με το Αιγαίο, την ανατολική Μεσόγειο, τον Εύξεινο Πόντο και την Ασία. Αργότερα, πιθανόν με τη μεταφορά της πρωτεύουσας από τη Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη από το Μεγάλο Κωνσταντίνο (330), κατασκευάστηκε η επέκτασή της από τον Έβρο μέχρι το Βυζάντιο.

Η Εγνατία οδός πήρε το όνομά της από τον ανθύπατο Μακεδονίας Γναίο Εγνάτιο (Gneus Egnatius), που την κατασκεύασε, όπως βεβαιώνει μιλιάριο -δίγλωσση μαρμάρινη στήλη, που βρέθηκε κοντά στη Θεσσαλονίκη και φυλάσσεται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης- ενώ ένα χωρίο του Πολύβιου (2ος αι. π.Χ.), που διέσωσε ο Στράβων, δίνει τη χρονολόγηση της κατασκευής της -μεταξύ 148 και 120 π.Χ.- και περιγράφει τη διαδρομή της: «Εκ δε της Απολλωνίας εις Μακεδονίαν η Εγνατία εστίν οδός προς έω βεβηματισμένη κατά μίλιον και κατεστηλωμένη μέχρι Κυψέλων και Έβρου ποταμού μιλίων δ’ έστι πεντακοσίων τριάκοντα πέντε…». Κατά μία άλλη άποψη ο νέος δρόμος πήρε το όνομά του από την πόλη Egnazia (Εγνατία ή Γναθία), στην οποία τερμάτιζε η Αππία οδός επί της ιταλικής ακτής, η οποία ήταν φημισμένη για την ποιότητα των κεραμικών της.

Η Εγνατία οδός υπήρξε μία ευρωπαϊκών προδιαγραφών οδός. Οδόστρωμα, σηματοδότηση, κατασκευή στρατοπέδων, σταθμών και αλλαγών ίππων, γέφυρες, είσοδοι σε πόλεις και εσωτερικές διαδρομές εμφάνιζαν μία μεγάλη ομοιογένεια, είτε επρόκειτο για δρόμο στην Βρετανία, είτε στην Ιταλία, είτε στην Ελλάδα. Η κατασκευή της ήταν σύμφωνη με τις προδιαγραφές των άλλων οδών και μπορεί να συνοψιστεί στο χωρίο του Στράβωνα, κατά το οποίο οι Ρωμαίοι «έκοβαν λόφους και δημιουργούσαν ήπιες οδικές κλίσεις, προκειμένου να διέρχονται με ευκολία οι αρμάμαξες», δηλαδή τα βαριά μεταφορικά μέσα της εποχής. «Βεβηματισμένη» με ρωμαϊκά βήματα και «κατεστηλωμένη» με οδόσημα, η αρχαία Εγνατία οδός είχε μήκος 535 μίλια και πλάτος περίπου τρία μέτρα με ρείθρα, ένθεν και ένθεν, για την προστασία της από τη βροχή. Όταν διερχόταν μέσα από μεγάλες πόλεις το πλάτος της ξεπερνούσε τα 5 μέτρα Τον πλακοστρωμένο δρόμο διέτρεχαν υποζύγια ή αραμπάδες -η κυκλοφορία γινόταν από αριστερά για να μην τραυματίζονται οι

ηνίοχοι από το καμτσίκι του αντιθέτως εποχούμενου- που έφθαναν στον προορισμό τους σύντομα και με ασφάλεια βάσει της οργανωμένης οδικής σήμανσης.

Κυλινδρικές στήλες (μιλιάρια) ανά ένα μίλι αριστερά και δεξιά του δρόμου ανέγραφαν τα μίλια από το κοντινότερο αστικό κέντρο. Ανάμεσα στις μεγάλες πόλεις, όπως περιγράφουν τα ρωμαϊκά οδοιπορικά, υπήρχαν οι σταθμοί και μεταξύ αυτών, ανά περίπου δέκα μίλια, οι θέσεις ανάπαυσης και αλλαγής των αλόγων.

Η κατασκευή της Εγνατίας οδού έγινε μεταξύ των ετών 146 και 100 π.Χ. (ή ίσως μέχρι το 120 π.Χ.), μετά την ήττα του βασιλιά της Μακεδονίας Περσέα στη μάχη της Πύδνας το 168 π.Χ., την ήττα του Ανδρίσκου το 148 π.Χ. και την οργάνωση της Μακεδονίας ως Ρωμαϊκής Επαρχίας, για να εξυπηρετήσει καθαρά στρατιωτικούς σκοπούς, ενώ έπαιξε σημαντικότατο ρόλο στην επέκταση της ρωμαϊκής κυριαρχίας στη Μακεδονία και τη Θράκη για διάστημα πενήντα περίπου χρόνων. Κατά τη διάρκεια της Ρωμαιοκρατίας υπήρξε αυστηρά via militaris - στρατιωτική οδός. Έτσι, τη χαρακτηρίζει ο Κικέρων, ο οποίος τη διέτρεξε από το Δυρράχιο ως τη Θεσσαλονίκη το 59/58 π.Χ. Ο μέγας ρήτωρ αναφέρει ότι η κίνηση ήταν τόση από δύση προς ανατολή, ώστε αναγκάστηκε να επιστρέψει στη Ρώμη μέσω Θεσσαλίας! Εκτός από στρατιωτική είχε και εμπορική σημασία, γιατί εξυπηρετούσε τις συναλλαγές, καθώς συνέδεε πόλεις της Ιταλίας με τη Μακεδονία. Οι ταξιδιώτες για να τη χρησιμοποιήσουν έπρεπε να έχουν ειδική άδεια, το «σύνθημα» (όπως αναφέρεται σε επιστολή του Ιουλιανού). Την περπάτησαν ο Απόστολος Παύλος, ο Κάσσιος και ο Βρούτος και πλειάδα προσκυνητών, που όδευαν προς τα Ιεροσόλυμα. Στα οδοιπορικά τους απαριθμούνται πόλεις, σταθμοί, αλλαγές ίππων και οι αποστάσεις τους σε μίλια μαζί με πληροφορίες «περιηγητικού» χαρακτήρα: εδώ εγεννήθη ο Αλέξανδρος, εδώ ετάφη ο Ευριπίδης, εδώ είναι τα σύνορα Μακεδονίας και Ηπείρου. Τη σημασία της Εγνατίας οδού στη βυζαντινή εποχή μαρτυρούν επίσης οι τελωνειακοί σταθμοί που λειτουργούσαν κατά μήκος της. Στη Θεσσαλονίκη, την Οχρίδα, την Έδεσσα, την Αμφίπολη, τους Φιλίππους και τη Χρυσούπολη, οι φοροεισπράκτορες επέβαλλαν στα καραβάνια έναν ειδικό εμπορικό φόρο που ονομαζόταν «κομέρκιον». Για τη συντήρησή της είχε δημιουργηθεί και την εκτελούσε ειδικό σώμα. Αργότερα, ασυντήρητη και εντός πολυδιασπασμένου κοινωνικού χώρου, η μεσαιωνική Εγνατία φιλοξένησε τα βήματα του Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου, σταυροφόρων, Νορμανδών και Τούρκων.

Το 1270 η Εγνατία οδός αναφέρεται ως συνδετικός οδικός άξονας ανάμεσα στο Δυρράχιο και στην Κωνσταντινούπολη και μέχρι το 16ο αιώνα χρησιμοποιείται βασικά ως εμπορικός δρόμος, που διακινούσε φυλές, θρησκεύματα, κοινωνικές τάξεις, ιδεολογίες, ήθη, έθιμα, οικονομίες, νοοτροπίες, αντιλήψεις. Πάνω στα ίχνη

της αρχαίας Εγνατίας συναντιούνταν ομάδες από πραματευτές ή συνηθέστερα βιοτέχνες, χωρικούς ή εργάτες, από τη Δυτική Μακεδονία, την Ήπειρο και τη Θεσσαλία, που αναζητούσαν καλύτερους όρους ζωής. Πολλοί από αυτούς ήταν οικοδόμοι και έφευγαν κατά συντροφιές, που περιελάμβαναν όλες τις σχετικές ειδικότητες του χτίστη και του ξυλουργού. Μέσα στα πλανόδια αυτά σμήνη, μπορούσε να ξεχωρίσει κανείς τους εποχιακούς εργάτες, αλλά και τους κατά παράδοση επαγγελματίες ζητιάνους, τους κραβαρίτες.

Η Εγνατία οδός διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στα βυζαντινά και στα μεταβυζαντινά χρόνια για τη διάδοση του πολιτισμού και των διαφόρων πολιτιστικών ρευμάτων. Ζωγράφοι και συνεργεία ψηφιδογράφων ξεκινούσαν από την Κωνσταντινούπολη προς όλες τις κατευθύνσεις, διακινώντας συνεχώς τις ομάδες των καλλιτεχνών και τα έργα τους, όταν επρόκειτο για μικρογραφημένα χειρόγραφα, φορητές εικόνες, σμάλτα, είδη μικροτεχνίας, χρυσοχοΐας, αργυροχοΐας, χαλκουργίας ή κεντητικής.

Μετά την πτώση και διάλυση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και την εδραίωση της οθωμανικής εξουσίας στην περιοχή, η Εγνατία οδός βοήθησε τους Τούρκους να εξαπλωθούν και να καταλάβουν όλη τη Βαλκανική. Το δρόμο αυτό ακολουθούσαν οι γαζήδες, οι πολεμιστές της πίστης του Ισλάμ, προς τη Θράκη, τη Μακεδονία και από εκεί προς την Αλβανία, τη Σερβία και τη Βοσνία. Οι νέοι αφέντες του τόπου φρόντισαν για τη συντήρηση και φύλαξη του δρόμου και έκτισαν κατά μήκος του χάνια, καραβάν σεράια και μπεζεστένια (σκεπαστές αγορές για τη φύλαξη των προϊόντων). Στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, η Εγνατία οδός ήταν ο κυριότερος χερσαίος δρόμος μετακίνησης εμπορευμάτων. Δέρματα, καπνά, πρώτες ύλες και μαλλί από την Οθωμανική Αυτοκρατορία ταξίδευαν προς τις παραδουνάβιες χώρες και την Κεντρική Ευρώπη με καραβάνια, που στην επιστροφή τους μετέφεραν διάφορα ευρωπαϊκά είδη πολυτελείας, χρυσές λίρες, αλλά και τις φιλελεύθερες ιδέες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης.

Στις αρχές του 20ου αιώνα, η Εγνατία οδός ήταν η μόνη αμαξιτή οδός, που οδηγούσε από την Κωνσταντινούπολη στις μουσουλμανικές περιοχές της Βοσνίας. Στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το δρόμο εποφθαλμιούσαν οι δυο αντιμαχόμενες παρατάξεις (η Αγγλία, η Γαλλία, η Ρωσία και η Ιταλία εναντίον της Γερμανίας, της Αυστροουγγαρίας, της Βουλγαρίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας), γιατί τους εξασφάλιζε διέξοδο προς τα λιμάνια της Μεσογείου. Με την κατάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας δημιουργήθηκαν στην περιοχή νέα κράτη και νέα σύνορα, που διέκοπταν τη ροή των ταξιδιωτών και του εμπορίου. Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος και η διεθνής πολιτική διαίρεση που

ακολούθησε, επιδείνωσε ακόμα περισσότερο τις σχέσεις ανάμεσα στα κράτη της Βαλκανικής και η Εγνατία οδός ξεχάστηκε.

Σήμερα τμήματά της αρχαίας Εγνατίας οδού σώζονται στην Αλβανία, στο κρατίδιο των Σκοπίων και στην Ανατολική Θράκη, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της παραμένει σε ελληνικό έδαφος.

Πάνω στα βήματα του αρχαίου δρόμου ξεκίνησε το 1994 (και ολοκληρώθηκε το 2009) η κατασκευή της σύγχρονης Εγνατίας οδού, του μεγαλύτερου κλειστού αυτοκινητόδρομου της Ελλάδας με συνολικό μήκος 670 χλμ. Η νέα Εγνατία οδός ξεκινά από την Ηγουμενίτσα, διασχίζει ολόκληρη τη Βόρειο Ελλάδα (περνάει από 11 νομούς συνολικά) και καταλήγει στους Κήπους, στα Ελληνοτουρκικά σύνορα, επαναφέροντας στη σημερινή πραγματικότητα μια ιστορική διαδρομή για τη διασύνδεση της Δυτικής και της Νότιας Ευρώπης με την Ανατολή.

Κατά τη διάρκεια των αιώνων που πέρασαν η Εγνατία οδός, η via Egnatia των Ρωμαίων, ο δρόμος των δαιμόνιων Ελλήνων εμπόρων των χρόνων της Τουρκοκρατίας και των ξενιτεμένων, των δασκάλων του νέου ελληνισμού για την αφύπνιση πριν τον ξεσηκωμό του Γένους, υπήρξε μία πραγματικά «ιστορική» οδός, ο σημαντικώτερος οδικός άξονας της ανατολικής Βαλκανικής, εξυπηρετώντας στρατηγικούς, στρατιωτικούς, πολιτικούς, οικονομικούς και αναπτυξιακούς στόχους τριών αυτοκρατοριών, της Ρωμαϊκής, της Βυζαντινής και της Οθωμανικής, επηρεάζοντας την τύχη τους και διευκολύνοντας όχι μόνο τη μεταφορά στρατευμάτων, όπλων, ανθρώπων και εμπορευμάτων, αλλά και ιδεών, γνώσεων και πολιτισμού.

Ναοί και Μονές αφιερωμένες στην Παναγία
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
1.Μονή Γηρομερίου
2.Μονή Παγανιών
3.Μονή Ραγίου

ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

1. Μονή Γηρομερίου

Θέση & Ονομασία

Η Ιερά Άποψη της Μονής Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Γηρομερίου, βρίσκεται στην ακριτική περιοχή του Νομού Θεσπρωτίας, οκτώ χιλιόμετρα βορειοανατολικά της πόλης των Φιλιατών, κοντά στα ελληνοαλβανικά σύνορα, κτισμένη σε υψόμετρο τριακοσίων περίπου μέτρων, στις δυτικές πλαγιές του όρους Φαρμακοβούνι.

Σχετικά με την ονομασία της Μονής υπάρχουν πολλές απόψεις και αρκετές φορές μέχρι σήμερα έχει αλλάξει η γραφή της. Συναντούμε τις εξής παραλλαγές:

Ιερομερίου, από τις λέξεις ιερό και μέρος

Γυρομερίου, από τις λέξεις γύρω και μέρος

Γερομερίου, από τις λέξεις γερό ή ξανά ιερό και μέρος

Γηρομερίου ή Γηρομηρίου, από τις λέξεις γηραιόν και μέρος.

Από αρκετά χρόνια και μέχρι σήμερα, έχει επικρατήσει η ονομασία και η γραφή «Γηρομερίου».

Ιδρυτής

Όσιος Νείλος

Ιδρυτής και πρώτος κτίτωρ της Μονής είναι ο Όσιος Νείλος ο Εριχιώτης (1228-1334) Κωνσταντινουπολίτης στην καταγωγή, από την αυτοκρατορική γενιά των Λασκάρεων. Έγινε μοναχός σε πολύ νεαρή ηλικία στην περίφημη Μονή των Ακοιμήτων όπου από Νικόλαος μετονομάσθηκε Νείλος. Μετά από αρκετά χρόνια επισκέφθηκε για προσκύνημα τα Ιεροσόλυμα.
Επιστρέφοντας συγκρούσθηκε με τον Αυτοκράτορα Μιχαήλ Η’ Παλαιολόγο, για το επίμαχο τότε ζήτημα της ενώσεως Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας. Καταδικάστηκε για τις θέσεις του και εγκαταλείφθηκε σε μια βάρκα στο πέλαγος για να χαθεί. Η Θεία Πρόνοια τον οδήγησε στα παράλια του Αγίου Όρους, στην Μονή των Ιβήρων, όπου παρέμεινε για μια τριετία ως πορτάρης.

Γυρνώντας στην Κωνσταντινούπολη, τιμήθηκε από το νέο Αυτοκράτορα Ανδρόνικο Παλαιολόγο, όμως δεν έμεινε για πολύ στη Βασιλεύουσα. Ξεκίνησε νέα πολυετή περιοδεία, κατά την οποία επισκέφθηκε πολλά μέρη των Αγίων Τόπων, και στη συνέχεια περνώντας τα νησιά του Αιγαίου, την Πελοπόννησο και την Κέρκυρα έφτασε στην Αυλώνα της Ηπείρου, όπου έμεινε για μερικά χρόνια.
Στη συνέχεια, μετά από πρόσκληση κατοίκων της Θεσπρωτίας, μετέβη νοτιότερα, Το Ασκητήριο του Οσ. Νείλουστην περιοχή του Γηρομερίου, και εγκαταστάθηκε σε ένα παλαιό ασκητήριο, στη σπηλιά ενός απότομου βράχου.

Σύντομα σχηματίστηκε γύρω του μικρή αδελφότητα ασκητών και κατόπιν οράματος και αφού βρήκαν την εικόνα της Παναγίας Οδηγήτριας, εγκαταστάθηκαν στο απέναντι βουνό όπου έκτισαν τον πρώτο πυρήνα της Μονής.
Μετά από αρκετά χρόνια ακόμη και σε βαθιά γεράματα, στην ηλικία των 106 ετών, ο Όσιος Νείλος παρέδωσε το πνεύμα του στις 2 Ιανουαρίου του έτους 1334, αφού συνέταξε τη Διαθήκη του και όρισε το διάδοχό του. Το παρεκκλήσι του Οσ. ΝείλουΤο λείψανό του ενταφιάστηκε σε μικρή απόσταση από τη Μονή και παραμένει μέχρι σήμερα εκεί, διότι όταν επεχείρησαν, λίγα χρόνια μετά το θάνατό του, την ανακομιδή του, κατά θεία παραχώρηση, κατέπεσε ογκώδης βράχος και κάλυψε τον τάφο. Σήμερα, επάνω από τον τάφο του Οσίου Νείλου υπάρχει μικρό παρεκκλήσι.

Ιστορία της Μονής

Η Ιερά Μονή Γηρομερίου ιδρύθηκε στις αρχές του 14ου αιώνα (μεταξύ 1310 και 1320), Φωτ. αρχών του 20ου αι. της Μονήςστην εποχή της ακμής του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Αποτέλεσε σημαντικό μοναστικό κέντρο και έφτασε στην μεγαλύτερη ακμή της στα μέσα του 16ου αιώνα, εποχή κατά την οποία, κατά τον Θεοδόσιο Ζυγομαλά, αριθμούσε περίπου 300 μοναχούς.
Καθολικό

Το Καθολικό, δηλαδή ο Το καθολικό της Μονήςκεντρικός Ναός της Μονής έχει κτιστεί τμηματικά. Είναι Ναός σχετικά μικρών διαστάσεων και αρχιτεκτονικά, ανήκει στον τύπο των τετρακιονίων σταυροειδών εγγεγραμμένων μετά τρούλου. Πιθανώς, αρχικά να ήταν του τύπου της μονόκλιτης βασιλικής, ενώ η σημερινή του μορφή, δηλαδή τα τέσσερα τμήματά του, είναι αποτέλεσμα ανακαινίσεων διαφόρων εποχών.
Χρονολογικά, γνωρίζουμε μόνο για την ανέγερση του Κυρίως Ναού, η οποία έγινε το 1568 κατόπιν χορηγίας του Βοεβόδα της Ουγγροβλαχίας Οξυώτη ή Αξιώτη από την Πωγωνιανή. Το εσωτερικό του ΚαθολικούΚτίσμα της ίδιας εποχής θεωρείται ο Εξωνάρθηκας, ενώ το Ιερό και ο Νάρθηκας είναι προγενέστερα κτίσματα, τμήματα του πρώτου Ναού, πιθανώς του 14ου αιώνα. Εξωτερικά διακοσμείται από λιτά κεραμικά σχέδια κυρίως στον τρούλο, στη νότια και στη δυτική πλευρά. Εσωτερικά παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον καθώς στολίζεται από αγιογραφικό διάκοσμο του 16ου και 17ου αιώνα.
Από την αρχή της ιδρύσεώς της υπαγόταν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, ως Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή και αργότερα (18ος αι.) ως έδρα Πατριαρχικής Εξαρχίας. Στην δικαιοδοσία της ανήκαν 12 χωριά της επαρχίας και η πόλη των Φιλιατών.

Το έτος 1800, η Μονή έγινε έδρα της Επισκοπής Γηρομερίου, υπαγόμενη στη Μητρόπολη Ιωαννίνων, με την ίδια έκταση στη δικαιοδοσία της. Από τότε και μέχρι το 1895 που οριστικά καταργήθηκε, είχε διάφορες εναλλαγές, άλλοτε ως έδρα Επισκοπής και άλλοτε Εξαρχίας. Το 1928, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, παραχώρησε «επιτροπικώς» την διοικητική επιστασία της Μονής στην Ιερά Μητρόπολη Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου, διατηρώντας όμως τα κανονικά του πνευματικά δικαιώματα επ’ αυτής. Για τον λόγο αυτό, στις ιερές ακολουθίες που τελούνται στη Μονή, μνημονεύεται το όνομα του εκάστοτε Οικουμενικού Πατριάρχου.
Μεγάλη, επίσης, ήταν η προσφορά της Μονής στην περιοχή της Θεσπρωτίας σε όλη τη μακραίωνη ιστορία της, συμβάλλοντας στη διατήρηση της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης των κατοίκων. Χαρακτηριστική ήταν η λειτουργία του

Κρυφού Σχολειού και της Ιερατικής Σχολής, μέσα στο χώρο της Μονής. Ακόμη, με ενέργειες κάποιων Εξάρχων και με έξοδα της Μονής λειτουργούσαν σχολεία σε ορισμένα από τα χωριά της περιοχής.

———————————————————————————————

2. Η Ιερά Μονή Παγανιών

Η Ιερά Μονή Παγανιών εκτίσθη το 1652 από τον Ιερομόναχο Ιωακείμ και είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Βρίσκεται κοντά στην Παραμυθιά και ο απόηχος της προσφοράς της σε ολόκληρη την Ήπειρο είναι έντονος μέχρι σήμερα. Υπήρξε μετόχι της εν Παλαιστίνη Ιεράς Μονής του Μεγάλου Σπηλαίου και παρά τις καταστροφές που υπέστη κατώρθωσε να επιβιώσει.

Πρωτοκτήτωρ ήταν ο ιερομόναχος Ιωακείμ (1652) όπως αναγράφεται στη θύρα του καθολικού. Λέγεται ότι η μονή ήταν μετόχι του μεγάλου σπηλαίου Καλαβρύτων. Ήταν πλούσιο μοναστήρι και έδωσε μεγάλο παρόν στους Εθνικούς Αγώνες. Η ιστορία της δεν είναι γνωστή γιατί τα κειμήλια και ντοκουμέντα που έκρυψε το 1944 (στην κατοχή) ο Παπα Χρήστος, χάθηκαν.

———————————————————————————————————-

3. Μονή Ραγίου

Η Μονή Ραγίου βρίσκεται, πάνω σε δασώδη λόφο, λίγο πριν το χωριό Ραγίου Θεσπρωτίας. Είναι περιτειχισμένη και αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Τοποθετείται γύρω στον 11ο αιώνα. Η Μονή υπέστη πολλές επιδρομές και καταστροφές με το πέρασμα των αιώνων.

Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου

Ραγίου

Είναι κτισμένη στα αριστερά του δρόμου της Ηγουμενίτσας προς Σαγιάδα, αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και ιδρύθηκε πιθανώς τον 12ο ή 13ο αιώνα, χωρίς αυτό να είναι απόλυτα εξακριβωμένο. Λόγω της θέσης της λεηλατήθηκε πολλές φορές. Ανακαινίσθηκε το 1865 από τον ηγούμενο Ναθαναήλ. Σήμερα σώζεται το Καθολικό ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού τύπου, με πρόναο, τρούλο και χώρους στον κυρίως ναό, κατάγραφο από τοιχογραφίες, δυστυχώς ημικατεστραμμένες.

Από το 1989 εγκαταστάθηκε μικρή μοναστική αδελφότητα και είναι επισκέψιμο σε όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Σε πηγή αναφέρεται ότι το 1864 ο καλόγερος Ναθαναήλ την ανοικοδόμησε. Ήταν πλούσια μονή με κινητή και περιουσία, ιερά κειμήλια ενώ, στην περίοδο της ακμής της, αριθμούσε εκατόν πενήντα μοναχούς και συντηρούσε πολλά σχολεία της περιοχής. Ο ναός της μονής αποτελείται από νάρθηκα, καθολικό και ιερό. Είναι θολωτός με καμάρα και ασυνήθιστο τρούλο. Ο τρούλος είναι πολύπλευρος με ανοίγματα για φωτισμό στο εσωτερικό.

ΠΗΓΕΣ.

1.ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ,ΓΗΡΟΜΕΡΙΟΥ-ΦΙΛΙΑΤΩΝ

2.ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ Α.Ε.

3.Wikipedia

4.ΜΕΓΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ

5.ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ ΣΕΛΙΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

6.ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ -ΤΟ ΒΟΪΟΝ

7.ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ Το Βήμα, 8 Ιανουαρίου 1995

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com